Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. 8 Tdo 950/2011, ECLI:CZ:NS:2011:8.TDO.950.2011.1

Číslo: 43/2012

Právní věta:

Ke spáchání přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku se nevyžaduje opakované nebo soustavné jednání pachatele spočívající např. v řízení motorového vozidla v době výkonu trestu zákazu této činnosti. Proto i pouze jednorázové porušení zákazu řízení motorových vozidel uloženého soudním rozhodnutím může být posouzeno jako přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Tak tomu bude v těch případech, kdy se zřetelem ke společenské škodlivosti činu jiná než trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené nepřichází v úvahu ani s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku (např. jde-li o delší dobu trvající jízdu, o jízdu po frekventované komunikaci, pachatel už v minulosti nerespektoval soudem uložený zákaz činnosti nebo je osobou, která nikdy nebyla držitelem řidičského oprávnění, apod.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.08.2011

Spisová značka: 8 Tdo 950/2011

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, Subsidiarita trestní represe

Předpisy: § 12 odst. 2 tr. zákoníku
§ 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného L. J. proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 3. 5. 2011, sp. zn. 11 To 136/2011, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 2 T 7/2011.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 9. 3. 2011, sp. zn. 2 T 7/2011, byl obviněný L. J. uznán vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a)

tr. zákoníku, kterého se podle skutkových zjištění dopustil tím, že dne 17. 12. 2010 kolem 22.50 hodin řídil v J. motorové vozidlo zn. Opel Vectra, reg. zn. XY, přičemž byl kontrolován hlídkou Policie České republiky, a takto si počínal přesto, že mu byl mimo jiné rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. 1 T 127/2007, který nabyl právní moci dne 13. 10. 2007, uložen i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu čtyř let.

Za tento přečin byl obviněný odsouzen podle § 337 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou.

Odvolání, které proti tomuto rozsudku podal obviněný, Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 3. 5. 2011, sp. zn. 11 To 136/2011, podle § 256 tr. ř. zamítl.

Obviněný podal proti citovanému usnesení odvolacího soudu prostřednictvím obhájce dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle jeho názoru v případě jednorázového řízení motorového vozidla nebyla naplněna skutková podstata přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Proti této právní kvalifikaci obviněný namítl, že šlo o jedinou jízdu na krátkou vzdálenost při prakticky nulové hustotě silničního provozu, takže při bezpečné jízdě se nelze dopustit uvedeného trestného činu, a to ani s odkazem na případné dřívější odsouzení obviněného pro stejnorodou trestnou činnost. Pokud byl ohledně dřívějších skutků uznán vinným a odsouzen, tato dřívější odsouzení nemají vliv na posouzení rozhodující právní otázky spočívající v tom, zda jde o maření nebo podstatné ztížení výkonu rozhodnutí soudu. Obviněný dále zdůraznil, že v případě jediného skutku je třeba vycházet z judikatury vztahující se k ustanovení § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák., podle níž je naplněna skutková podstata přečinu pouze v případě, když se pachatel dopustí daného jednání opakovaně; tedy až při opětovném nedodržování uloženého trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel je naplněna skutková podstata přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Podle judikatury totiž – jak se domníval obviněný – jednorázové porušení zákazu výkonu určité činnosti ještě nedosahuje intenzity tohoto přečinu. Dovolatel poukázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 1986, sp. zn. 4 Tz 1/86, podle kterého jednání obviněného, jenž uskutečnil tři krátkodobé jízdy motorovým vozidlem v době výkonu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel, nenaplňuje znaky trestného činu podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. Dále upozornil na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2007, sp. zn. 5 Tdo 1300/2007, podle něhož se ke spáchání tohoto trestného činu vyžaduje závažné jednání pachatele, které vykazuje výraznou intenzitu a je zpravidla soustavnější a jehož důsledkem bude maření nebo podstatné ztížení výkonu rozhodnutí. Obviněný byl přesvědčen, že v daném případě měl odvolací soud i s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe obsaženou v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku zrušit rozsudek soudu prvního stupně a zprostit jej obžaloby, neboť skutek, kterého se dopustil, není přečinem. V závěru dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové a přikázal mu věc k dalšímu řízení.

K dovolání se písemně vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství, která po stručném shrnutí obsahu obviněným uplatněných námitek a významu dovolání uvedla, že obviněný opakoval obsahově shodné námitky užité v rámci odvolání, jimiž se odvolací soud podrobně zabýval a učinil logický závěr, na který státní zástupkyně odkázala. Měla za to, že dovolání bylo podané z jiného důvodu, než jaký je uveden v § 265b tr. ř., a proto navrhla, aby je Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání obviněného je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit. Na podkladě důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., o který obviněný dovolání opřel, se lze domáhat

přezkoumání napadeného rozhodnutí, jestliže toto rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. O takovou vadu se jedná tehdy, když se týká otázek právního posouzení věci. Námitkami, že jednorázovým jednáním obviněný nenaplnil skutkovou podstatu přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, neboť soudy nepřihlédly k zásadě subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku, uvedený dovolací důvod naplnil, a Nejvyšší soud proto posuzoval opodstatněnost takto podaného dovolání.

Přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku spáchá ten, kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána, nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu.

Trestní zákoník v ustanovení § 337 odst. 1 písm. a) (stejně tak jako i dříve trestní zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v ustanovení § 171 odst. 1 písm. c/ tr. zák.) poskytuje ochranu řádnému výkonu rozhodnutí soudů a dalších orgánů veřejné moci. Znak „maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí“ znamená, že rozhodnutí, které má být v době činu vykonáno, fakticky v důsledku jednání pachatele vykonáno není a vykonat ho nelze nebo je vykonáno za podstatně ztížených podmínek.

Trestní zákoník nedefinuje, kdy konkrétně dojde k maření nebo podstatnému ztížení rozhodnutí, ale ponechává vymezení těchto pojmů zcela na posouzení konkrétních skutečností, zda se již v daném případě jedná o takové porušení, které významně zasahuje do výkonu rozhodnutí, anebo jde jen o jednání menší intenzity, které lze posoudit jako přestupek. Protože v každé jednotlivé věci mohou být skutečnosti, které jsou rozhodné pro posouzení těchto znaků, zcela odlišné, nelze ani v soudní praxi jednoznačně objektivizovat tyto okolnosti, jak vyplývá i z rozdílných závěrů v rozhodnutích, na něž poukázal obviněný v dovolání. Vždy však záleží na tom, za jakých podmínek a v jakých souvislostech došlo k posuzovanému činu. V zásadě proto není vyloučeno, aby byl určitý skutek právně posouzen jako přečin maření úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku i v případě jednorázového výkonu činnosti, která byla rozhodnutím zakázána. U tohoto přečinu se totiž nevyžaduje opakované nebo soustavné jednání pachatele spočívající např. v řízení motorového vozidla v době výkonu zákazu této činnosti (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 7. 2003, sp. zn. 7 Tdo 622/2003). Pro závěr, zda i jednorázové porušení vysloveného zákazu činnosti lze posoudit jako uvedený přečin, je rozhodující intenzita a závažnost porušení takového zákazu.

V projednávané věci byla objektivní stránka spáchaného přečinu naplněna tím, že obviněný vykonával činnost spočívající v řízení motorových vozidel jako osoba, které byl výkon této činnosti zakázán, protože již v minulosti jednala v rozporu s pravidly silničního provozu a prokázala v tomto směru svou nezpůsobilost. Ze skutkových zjištění soudu prvního stupně vyplývá, že obviněný, ačkoli mu bylo zakázáno řízení motorových vozidel pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. 1 T 127/2007, na dobu čtyř let, tento zákaz nerespektoval a porušil ho tím, že dne 17. 12. 2010 kolem 22.50 hodin řídil v J. osobní motorové vozidlo.

Podle odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně obviněný naplnil znaky přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, přičemž soud nezjistil žádné skutečnosti, které by zpochybnily tuto právní kvalifikaci, když v rámci uloženého trestu zohlednil, že obviněný byl v minulosti postaven před soud již v sedmi případech. Odvolací soud k obdobným námitkám obviněného uplatněným v odvolání uvedený závěr soudu prvního stupně shledal správným a rozvedl jej o úvahu, podle níž „posuzované jednání není u obviněného ojedinělým či prvním porušením zákona, ale jedná se o osobu, která ze sedmi odsouzení byla třikrát soudně trestána pro stejnorodou trestnou činnost“. Uvedená skutečnost podle odvolacího soudu „svědčí o tom, že obviněný soustavně a opakovaně nerespektuje předchozí soudní rozhodnutí, což

společenskou škodlivost jeho jednání podstatně zvyšuje“.

Nejvyšší soud se ztotožnil se zmíněným závěrem odvolacího soudu, který odpovídá i zásadě subsidiarity trestní represe, jak je vyjádřena v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku a podle níž trestní právo, a tedy trestněprávní kvalifikaci určitého skutku jako trestného činu, je třeba považovat za „ultima ratio“, tj. nejzazší řešení, krajní prostředek, který lze použít jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu (srov. mimo jiné např. nález Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 4/04, uveřejněný pod č. 42 ve svazku 32 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu apod).

Pojem „společenská škodlivost“ činu se vztahuje ke spáchanému činu, který zasáhl zájmy chráněné trestním zákonem, a v tomto smyslu je tedy poškodil. Uvedený pojem navazuje i na další pojmy použité v trestním zákoníku. Společenská škodlivost je určována především povahou spáchaného trestného činu a jeho závažností vyjádřenou v intenzitě naplnění jednotlivých zákonných znaků.

S ohledem na skutečnosti, které se týkají posuzované věci, je zřejmé, že předmětný skutek je nutné považovat za společensky škodlivý nejen vzhledem k naplnění formálních znaků skutkové podstaty přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, které nevyvolávají žádné pochybnosti, ale i se zřetelem na povahu a závažnost tohoto činu, takže jsou splněny podmínky pro uplatnění trestní represe a nejde o případ, který by ji vylučoval s ohledem na pojetí trestního práva jako „ultima ratio“.

Pokud jde o povahu a závažnost činu (srov. § 39 odst. 2 tr. zákoníku), ta představuje hlavní a neopomenutelné kritérium, protože zahrnuje nejširší okruh skutečností charakterizujících trestný čin a jeho pachatele, přičemž je to právě trestný čin, který je základem trestní odpovědnosti a za jehož spáchání je ukládán trest. Nutno je ovšem přihlížet i ke všem ostatním hlediskům, byť se částečně překrývají. Tím, že jsou tyto další okolnosti uvedeny zvláště vedle povahy a závažnosti spáchaného trestného činu, trestní zákoník naznačuje, že jde o takové okolnosti, které nejsou zahrnuty v hledisku vycházejícím z povahy a závažnosti trestného činu a neovlivňují jejich určení. Zvláštnosti povahy a závažnosti daného trestného činu je třeba posoudit z hlediska zvláštností pachatele, jeho pohnutek, záměrů či cílů, míry zavinění, způsobu provedení trestného činu, jeho následků, objektu i okolností činu a popřípadě i podle společenské situace. Povahu trestného činu určují především zákonné znaky té skutkové podstaty, která byla tímto činem naplněna (zejména druh a význam porušeného nebo ohroženého zájmu chráněného trestním zákonem, jednání charakterizující objektivní stránku trestného činu, forma zavinění), a dále též konkrétní okolnosti, za nichž byl čin spáchán (způsob provedení činu, pohnutka, záměr nebo cíl pachatele a míra jeho zavinění, druh a okruh způsobených následků, existence okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, polehčujících a přitěžujících okolností). Závažnost trestného činu pak vyplývá zejména z toho, s jakou intenzitou, v jaké výši nebo v jakém rozsahu byly naplněny jednotlivé znaky trestného činu, o jak typově závažný trestný čin jde, jak významné okolnosti charakterizují pachatele, jak intenzivně byly naplněny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, polehčující a přitěžující okolnosti, kolik takových okolností pachatel naplnil atd. (viz Šámal, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 437).

Nejvyšší soud se na podkladě konkrétně zjištěných skutečností ztotožnil s tím, že v posuzovaném případě, i když se jednalo jen o jednu jízdu, kterou obviněný vykonal v době vysloveného trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel, byl opodstatněně postaven před soud, který i v tomto skutku shledal přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, a nikoliv jen přestupek. K tomuto názoru dospěl Nejvyšší soud na podkladě stejných úvah, jaké uplatnil i odvolací soud. Především je to osoba obviněného, který jako pachatel, byť jinak méně závažného činu, zvyšuje jeho společenskou škodlivost. Jak totiž správně zdůraznil odvolací soud, obviněný před tím, než mu byl rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad

Kněžnou ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. 1 T 127/2007, uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu čtyř let, který obviněný porušil posuzovaným činem, byl podle opisu z evidence Rejstříku trestů odsouzen za obdobný čin již dříve ve třech případech. Jednak rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 16. 10. 2006, sp. zn. 11 T 157/2006, pro trestné činy řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. a maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. mimo jiné k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu řízení motorových vozidel v trvání dvou roků, který vykonal dne 27. 11. 2010. Rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 12. 6. 2007, sp. zn. 3 T 44/2007, byl odsouzen rovněž pro trestné činy řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění podle § 180d tr. zák. a maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. též k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu řízení motorových vozidel v trvání dvou roků. Výrok o tomto trestu byl zrušen v rámci souhrnného trestu, který byl obviněnému uložen rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 16. 7. 2007, sp. zn. 2 T 94/2007, jímž byl odsouzen pro jinou trestnou činnost a mimo jiné mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel v trvání dvou roků.

Z uvedeného přehledu je patrné, že obviněný jako osoba, která nikdy nebyla držitelem řidičského oprávnění, se i přes tuto skutečnost opakovaně, ba lze říci i soustavně, dopouštěl trestných činů. Předchozí odsouzení, přičemž mu byly uloženy kromě trestů zákazu činnosti též výraznější tresty spojené i s odnětím svobody, pro něj nebyla dostatečným varováním. Tyto skutečnosti svědčí o určité zatvrzelosti obviněného, o opakovaném nerespektování soudních rozhodnutí a nedodržování povinností, které z nich pro obviněného vyplývají. Kromě těchto skutečností, které významně zvyšují závažnost činu obviněného, je nutné zdůraznit i to, že obviněný spáchal nyní posuzovaný čin v noční době v zimním období, což jsou další skutečnosti odůvodňující vyšší škodlivost tohoto činu.

Přestože obviněný porušil zákaz výkonu činnosti uložený mu soudním rozhodnutím jen jednorázově, vzhledem k tomu, že byly shledány další skutečnosti, které se zřetelem na povahu a závažnost tohoto činu nevylučují uplatnění trestní represe, ale naopak zvyšují škodlivost činu, který by bylo jinak možné považovat za méně závažný, jsou naplněny znaky přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

Nejvyšší soud se z těchto důvodů ztotožnil s rozhodnutími soudů nižších stupňů, která považuje za správná a v souladu se zákonem. Proto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného L. J., neboť je zjevně neopodstatněné.